

Sygn. akt I UK 177/17

POSTANOWIENIE

Dnia 13 czerwca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania T. G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.
o wypłatę emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 13 czerwca 2017 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 9 grudnia 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 grudnia 2015 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację T. G. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 29 października 2015 r., mocą którego oddalono odwołanie ubezpieczonej od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. z dnia 10 kwietnia 2014 r., odmawiającej wypłaty emerytury.

Sąd Apelacyjny zaaprobował ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego. Zamykały się one stwierdzeniem, że decyzją organu rentowego z dnia 5 grudnia 2011 r. przyznano wnioskodawczyni emeryturę od 1 listopada 2011 r., tj. od miesiąca, w którym złożyła wniosek. Organ rentowy zawiesił wypłatę świadczenia z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia. Podstawę prawną zawieszenia wypłaty świadczenia stanowił przepis art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Dalej ustalono, że

wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. orzeczono, iż art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, w zakresie w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nich prawa. Dodatkowo Sąd Apelacyjny ustalił, że wnioskodawczyni, urodzona w dniu 17 grudnia 1951 r., przed dniem 22 listopada 2011 r. nie składała innego wniosku o emeryturę, a od 1974 r. nieprzerwanie pozostawała w zatrudnieniu.

Sąd odwoławczy podniósł, że w stosunku do ubezpieczonej nie ma zastosowania skutek wynikający z treści orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, gdyż nie nabyła prawa do emerytury do dnia 31 grudnia 2010 r. W ustalonym stanie faktycznym – zdaniem Sądu Apelacyjnego – nie doszło do naruszenia prawa materialnego, tj. art. 100 i art. 129 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Sąd II instancji podniósł, że art. 103a tej ustawy nie określa warunku nabycia prawa do emerytury, lecz dotyczy samej wypłaty tego świadczenia, wskazując na obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą w celu realizacji tego prawa. Przepis art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej, dla realizacji prawa do świadczenia, wymaga przede wszystkim złożenia wniosku, którego ubezpieczona nie złożyła przed dniem 1 stycznia 2011 r. W tym kontekście Sąd uznał jej twierdzenia za błędne, w szczególności odnośnie spełnienia warunku nabycia prawa do emerytury od dnia 17 grudnia 2006 r., skoro faktycznie wniosek o takie świadczenie nie został złożony. Biorąc pod uwagę powyższe z mocy art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny oddalił apelację ubezpieczonej.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego złożył w imieniu T. G. jej pełnomocnik, zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego, tj. art. 103a ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm., dalej ustawa emerytalna) w związku z art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych (Dz.U. Nr 257, poz. 1726) poprzez niewłaściwe jego zastosowanie, będące konsekwencją błędnego uznania przez

Sąd, że skarżąca nie spełniała przed dniem 1 stycznia 2011 r. warunków do nabycia prawa do emerytury, a co za tym idzie niezastosowanie na gruncie przedmiotowej sprawy wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., K 2/12 (OTK ZU Seria A 2012, Nr 10, poz. 121) i w rezultacie uznanie, że skarżąca nie jest uprawniona w okresie objętym tym orzeczeniem do wypłaty świadczeń emerytalnych, podczas, gdy skarżąca z mocy samego prawa nabyła prawo do emerytury od dnia 17 grudnia 2006 r.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący odwołał się do podstawy wymienionej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. (w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne). W jego ocenie odpowiedzi wymaga kwestia:

- czy nabycie emerytury następuje *ex lege* z chwilą zajścia po raz pierwszy skumulowanych warunków jej skutecznego stwierdzenia przez właściwy organ;
- czy nabycie prawa do emerytury w określonej dacie (jako okoliczność delimitująca dopuszczalność stosowania regulacji o zawieszeniu wypłaty z racji kumulowania statusów emeryta i pracownika) może być traktowane jako zdarzenie prawne następujące z mocy prawa, tzn. bez konieczności deklarowania tego decyzją organu rentowego;
- czy przekształcenie takiej urealnionej odmiany ekspektatywy prawa podmiotowego w emeryturę „innego rodzaju” (w sensie potocznym, bo przepisy nie znają klasyfikacji emerytur) nie przesądza o utracie statusu emeryta, ale wyłącznie o zmianie podstawy materialnej przysługiwania tej samej wciąż emerytury.

Mając powyższe na uwadze domagał się uchylecia zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w całości i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie może zostać przyjęta do rozpoznania, gdyż argumentacja złożonego w tej kwestii wniosku nie przekonuje o istnieniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Istotne zagadnienie prawne wymaga od skarżącego wskazania za pomocą wyvodu prawnego, na podstawie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało,

jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691). Zagadnienie prawne to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniające wnioski o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158). Zakreślone ramy tej podstawy przedsądu korelują w naturalny sposób z funkcją skargi kasacyjnej. Jak powszechnie wiadomo, sąd kasacyjny nie jest sądem trzeciej instancji, a skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Skarżący nie zdołał przekonać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne. Argumentacja skargi opiera się na założeniu, które nie wynika z ustalonych w sprawie okoliczności faktycznych. Sądy *a meriti* ustaliły, że ubezpieczona przed dniem 22 listopada 2011 r. nie składała wniosku o przyznanie emerytury. Z tego względu nie ma do niej zastosowania wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., K 2/12. Tymczasem skarżący usiłuje przenieść spór w strefę hipotetyczną, opierając się na założeniu, że wnioskodawczyni spełniała warunki do uzyskania wcześniejszej emerytury z mocy prawa, a zatem jej sytuacja winna być oceniana pod kątem uprawnień, o których mowa w powołanym wyżej wyroku

Trybunału Konstytucyjnego. Pogląd ten nie może być poczytywany za istotne zagadnienie prawne.

W judykaturze przyjęto zgodnie, że prawo do świadczenia (*in abstracto*) powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do jego nabycia. Zatem powstaje i istnieje niezależnie od decyzji organu rentowego, a tylko jego realizacja w postaci wypłaty świadczenia wymaga potwierdzenia decyzją. Tym samym zadaniem organu rentowego, na etapie nabycia *in concreto* prawa, jest jedynie ustalenie, że zostały spełnione warunki uzyskania uprawnienia emerytalnego oraz jego konkretyzacja w drodze decyzji. Skoro decyzja organu rentowego ma charakter deklaratoryjny, a nie konstytutywny, to nie wywołuje ona żadnych skutków w sferze prawa *in abstracto*. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 sierpnia 2014 r., II UK 528/13, LEX nr 1514770; z dnia 16 grudnia 2016 r., II UK 515/15, LEX nr 2198203). Jednak istnienia prawa do świadczeń, związanego ze spełnieniem ustawowych warunków nabycia tego prawa nie można utożsamiać z przyznaniem (i wypłatą) świadczenia wypłaty (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 1989 r., III UZP 11/89, OSNCP 1990 Nr 6, poz. 72 i uchwałę z dnia 10 sierpnia 1988 r., III UZP 22/88, OSNCP 1989 Nr 12, poz. 194 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2015 r., I UK 174/14, LEX nr 1650278). Sąd Najwyższy stwierdził, że przyznaniem świadczenia jest ustalenie prawa do jego pobierania. Potwierdza to zresztą praktyka, gdyż prawo do świadczenia rzadko pokrywa się z jego wypłatą. Spełnienie warunków do świadczenia nie może nastąpić, jeśli nie zostanie złożony przez osobę zainteresowaną stosowny wniosek.

Konglomerat powyższych argumentów składnia do następujących wniosków. Po pierwsze, nabycie prawa do emerytury *ex lege* w żaden sposób nie otwiera prawa do realizacji świadczenia w przypadku zaniechania złożenia wniosku. Po wtóre, działania organu rentowego dotyczyły zawieszenia prawa do emerytury, o którą wystąpiła i zamierzała pobierać skarżąca. Po trzecie, obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie znajduje zastosowania jedynie do osób, które nabyły to prawo w okresie od dnia 8 stycznia 2009 r. do dnia 31 grudnia 2010 r. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 2014 r., II UK 439/13, LEX nr 1458716). Stąd

w płaszczyźnie momentu przyznania i realizacji prawa do emerytury należy oceniać przedmiotową sprawę. Zatem dopiero prawo zrealizowane (przyznane) może stanowić punkt wyjścia do oceny skutków związanych z równoczesnym kontynuowaniem zatrudnienia.

Mając na uwadze powyższe argumenty nie sposób przyjąć, że skarżący w sposób dostateczny przekonał Sąd Najwyższy o potrzebie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy nie orzekał o kosztach postępowania kasacyjnego, gdyż w odpowiedzi na skargę kasacyjną nie zostało wyodrębnione żądanie ich przyznania w toku przedsądu.

Mając powyższe na uwadze orzeczono w myśl art. 398⁹ § 2 k.p.c.